

JAUNIMO POREIKIAI BIBLIOTEKOJE (2017 METAIS)

Tyrimą atliko:
Vyr. metodininkė Rasa Milerienė
Vyresn. metodininkė Ieva Volskytė

Klaipėda, 2018

TURINYS

ĮVADAS	3
BIBLIOTEKŲ VEIKLOS APŽVALGA	4
RESPONDENTŲ DEMOGRAFINIAI DUOMENYS	9
JAUNIMO VEIKLA BIBLIOTEKOJE	11
RENGINIŲ IR VIRTUALIŲ PARODŲ AKTUALUMAS	15
JAUNIMO SKAITYMO ĮPROČIAI	20
APIBENDRINIMAS	26
PRIEDAS	28

ĮVADAS

Klaipėdos apskrities viešosios Ievos Simonaitytės bibliotekos (toliau – KLAVB) metodikos padalinys 2017 metais vykdė pakartotiną „Jaunimo poreikių bibliotekoje tyrimą“. Tyrime dalyvavo Klaipėdos apskrities ir vienuolika Klaipėdos bei Tauragės apskričių regiono savivaldybių viešosios bibliotekos.

Pagrindinis tyrimo objektas buvo jaunimas, kuris naudojami viešųjų bibliotekų paslaugomis. Taip pat, siekiant išsiaiškinti bibliotekų esamą teikiamų paslaugų situaciją ir jų galimybes, papildomas tyrimo objektas buvo ir Klaipėdos bei Tauragės apskričių viešosios bibliotekos.

Šio tyrimo tikslas – išsiaiškinti, kokiomis bibliotekos teikiamomis paslaugomis jaunimas daugiausia naudojami bei kokių papildomų paslaugų jie pageidautų.

Tyrimo uždaviniai:

1. Įvertinti esamą bibliotekų situaciją teikiant jaunimui paslaugas;
2. Išsiaiškinti kokios paslaugos šiuo metu yra siūlomos jaunimui Klaipėdos ir Tauragės apskričių viešosiose bibliotekose;
3. Nustatyti bibliotekos teikiamų paslaugų paklausą,
4. Palyginti skirtingo amžiaus jaunimo įpročius naudojantis skirtingomis bibliotekų teikiamomis paslaugomis;
5. Išanalizuoti kokių paslaugų apklausoje dalyvavusiam jauniui labiausiai trūksta bibliotekoje;
6. Paaiškinti pagrindinius jaunimo poreikių bibliotekoje pokyčius lyginant su 2013 metais atliktu tyrimu.

Tyrimas buvo atliekamas keliais etapais. 2017 metais rugsėjo – spalio mėnesiais vyko pasiruošiamasis darbas tyrimui, buvo apklaustos bibliotekos kiek jaunimo (14 – 29 metų) buvo registruota jų bibliotekose 2017 metų sausio – birželio mėnesiais. Sudarytas klausimynas, paskaičiuota preliminari respondentų imtis (imtis apskaičiuota pagal 95 proc. tikimybę ir 2,7 proc. paklaidą)

Lapkričio – gruodžio mėnesiais jaunimui, kurio amžius 14 – 29 metais, buvo pateikiamas popierinis arba elektronine forma, klausimynas. Gruodžio – sausio mėnesiais Klaipėdos ir Tauragės apskričių viešosioms bibliotekoms buvo pateiktas klausimynas, kuriame buvo prašoma plačiau pakomentuoti teikiamas paslaugas ir pan.

BIBLIOTEKŲ VEIKLOS APŽVALGA

Regiono bibliotekų tinklą (be KLAVB) sudaro 196 paslaugų punktai. Iš jų yra 11 centrinių bibliotekų, o likusioji dalis (180) miestų ir kaimų filialai bei 5 paslaugų punktai. Materialinė bazė jose yra labai skirtinga. Vienos bibliotekos savo veiklą vykdo naujose moderniose patalpose, kitos bibliotekos (ypatingai filialai) yra prastos būklės. Natūralu, kad specialias, išskirtinai jaunimui, pritaikytas erdves savo vartotojams gali pasiūlyti ne kiekviena biblioteka. Iš vienuolikos Klaipėdos regione esančių savivaldybių viešųjų bibliotekų būtent jaunimui skirtas erdves turi tik trečdalis centrinių bibliotekų. Tokias erdves turi Klaipėdos miesto, Klaipėdos, Kretingos ir Šilalės rajonų savivaldybių viešosios bibliotekos (toliau – RSVB). Filialuose jaunimo erdves įrengę yra Tauragės RSVB Lomių filialas, Kretingos RSVB Salantų filialas. Dalį patalpų jaunimui yra pritaikę Klaipėdos RSVB filialai. Dažniausiai jaunimo erdves įrengtos bibliotekoms įgyvendinant įvairius projektus. KLAVB Atvira erdvė jaunimui įrengta taip pat įgyvendinant projektą („*Jaunimo pulsas bibliotekoje*“) ir savo veiklą vykdo nuo 2011 metų.

Mažėjant gyventojų skaičiui Lietuvoje, atitinkamai mažėja ir lankytojų. Bibliotekų darbuotojai deda daug pastangų, kad pritrauktų vartotojus, siūlo įvairių paslaugų (tiek tradicinių, tiek netradicinių). Ne išimtis ir jaunimas, kuris yra itin išranki vartotojų grupė. Jaunimui siūlomų paslaugų spektras yra labai didelis: be knygų bei periodinių leidinių išdavimo, leidinių rezervavimo bei užsakymo, (T)TBA paslaugų, jaunimui organizuojami renginiai, ekskursijos, edukaciniai užsiėmimai bei mokymai, kurie prieinami kiekvienam norinčiam visiškai nemokamai. Kone aktualiausia jaunimui bibliotekos paslauga – tai bevielis interneto ryšys. Jis yra pasiekiamas visose Klaipėdos regiono centrinėse bibliotekose ir beveik visuose regiono SVB filialuose (išskyrus Šilalės RSVB filialus bei Neringos SVB Preilos filialą). Taip pat teikiamos dokumentų kopijavimo, nuskaitymo, spausdinimo, laminavimo paslaugos. Be išvardintų paslaugų, bibliotekos dar siūlo į jaunimo poreikius orientuotas netradicines veiklas: apsilankyti išbandymų ir lazerių kambaryje „Bebaimių 12+“, suteikia galimybę žiūrėti 3D filmus, naudotis 3D spausdintuvais, „Smart“ stalais, išbandyti dronus, žaisti X-box‘u ar stalo žaidimus. Dauguma inovatyvių paslaugų yra sukurtos įgyvendinant projektus.

Vienas svarbiausių jaunimo erdvėms keliamų uždavinių yra kokybiško laisvalaikio jaunimui organizavimas. Siekiant pritraukti, sudominti šią vartotojų grupę, pagal galimybes bibliotekos stengiasi įsigyti ne tik populiarias knygas, bet ir filmus, muzikos CD, stalo bei kompiuterinius žaidimus.

KLAVB taip pat įvairių projektų pagalba yra prikaupusi nemažai laisvalaikiui skirto inventoriaus. Didžioji dauguma stalo, kompiuterinių žaidimų vartotojams yra išduodami į namus, tačiau itin vertingais ir paklausiais ištekliais jaunimas gali pasinaudoti tik pačioje bibliotekoje. Video filmais bei muzikos CD yra galimybė naudotis tiek bibliotekoje, tiek išduodant į namus.

Bibliotekų apklausos rezultatai parodė, jog įvairius stalo žaidimus savo vartotojams siūlo beveik visos Klaipėdos regiono centrinės bibliotekos (išskyrus Tauragės RSVB), tačiau į namus juos išduoda tik Klaipėdos miesto ir Skuodo RSVB. Filialuose padėtis kiek kitokia: jaunimui stalo žaidimus gali pasiūlyti tik pusė Klaipėdos regiono bibliotekų (Jurbarko, Klaipėdos., Pagėgių, Šilalės bei Šilutės RSVB ir Palangos miesto SVB), o į namus jų neišduoda nė vienas filialas.

Daugelis Klaipėdos regiono bibliotekų savo vartotojams siūlo muzikos CD kolekcijas (išskyrus Neringos SVB). Muzikos įrašų vartotojai gali klausytis ne tik bibliotekose, bet jie išduodami ir į namus. Šios laikmenos į namus išduodamos beveik visos Klaipėdos regiono centrinės bibliotekos bei kai kuriuose Palangos miesto SVB, Jurbarko ir Šilutės RSVB filialuose.

Taip pat dauguma Klaipėdos regiono centrinių bibliotekų kaupia ir savo vartotojams gali pasiūlyti kompiuterinius žaidimus (išskyrus Neringos SVB, Skuodo ir Tauragės RSVB), tačiau į namus šią laikmeną išduoda tik Klaipėdos RSVB centrinė biblioteka. Video filmų kolekciją jaunimui siūlo Klaipėdos miesto SVB, Jurbarko, Kretingos, Pagėgių, Šilalės RSVB centrinės bibliotekos, o į namus išduoda tik Jurbarko RSVB ir Klaipėdos miesto SVB.

Išanalizavus apklausos rezultatus galima teigti, jog išteklių, skirtų jaunimo laisvalaikiui, įsigijimą riboja finansinės bibliotekų galimybės. Esant nepakankamam bibliotekų veiklų finansavimui, bibliotekos kaip svarbiausią prioritetą iškelia knygų (bibliotekos fondo) atnaujinimą. Reikalingo inventoriaus įsigijimas, kuris skirtas jaunimo turiningo laisvalaikio praleidimui, bibliotekose lieka antraeilio poreikiu, kuris yra atnaujinamas minimaliai. Dažniausiai su jaunimo laisvalaikiu bibliotekoje susiję bibliotekų ištekliai kaupiami tik centrinėse bibliotekose ir pasižymi mažu vienetų skaičiumi. Dėl šios priežasties, kai kuriais bibliotekos turimais ištekliais (tokiais kaip stalo ar kompiuteriniai žaidimai) galima naudotis tik centrinėse bibliotekose, o filialuose dažnu atveju, tokios galimybės jaunimui visai nėra.

Kadangi vien tik materialiai ištekliai (stalo žaidimai, muzikos plokštelės ir pan.) jaunimo nepritraukia, o ir jų turėjimas bibliotekose labai ribotas, bibliotekos stengiasi jaunimą pritraukti ir jų laisvalaikį praturtinti kita veikla. Renginiai yra ta veikla, kuria bibliotekos stengiasi pritraukti jaunimą, ir kuri materialiniu aspektu dar yra įmanoma vykdyti bibliotekose. 2017 metų I-ąjį pusmetį (sausio –

birželio mėnesiais) bendrai KLAVB ir Klaipėdos regione jaunimui buvo organizuoti 657 renginiai (savivaldybių viešosiose bibliotekose - 574), iš kurių 37 proc. (arba 245) kultūrinių, 34 proc. (226) edukacinių, 28 proc. (186) informacinių renginių (diagrama 1). Panašiai pasiskirsto ir juose

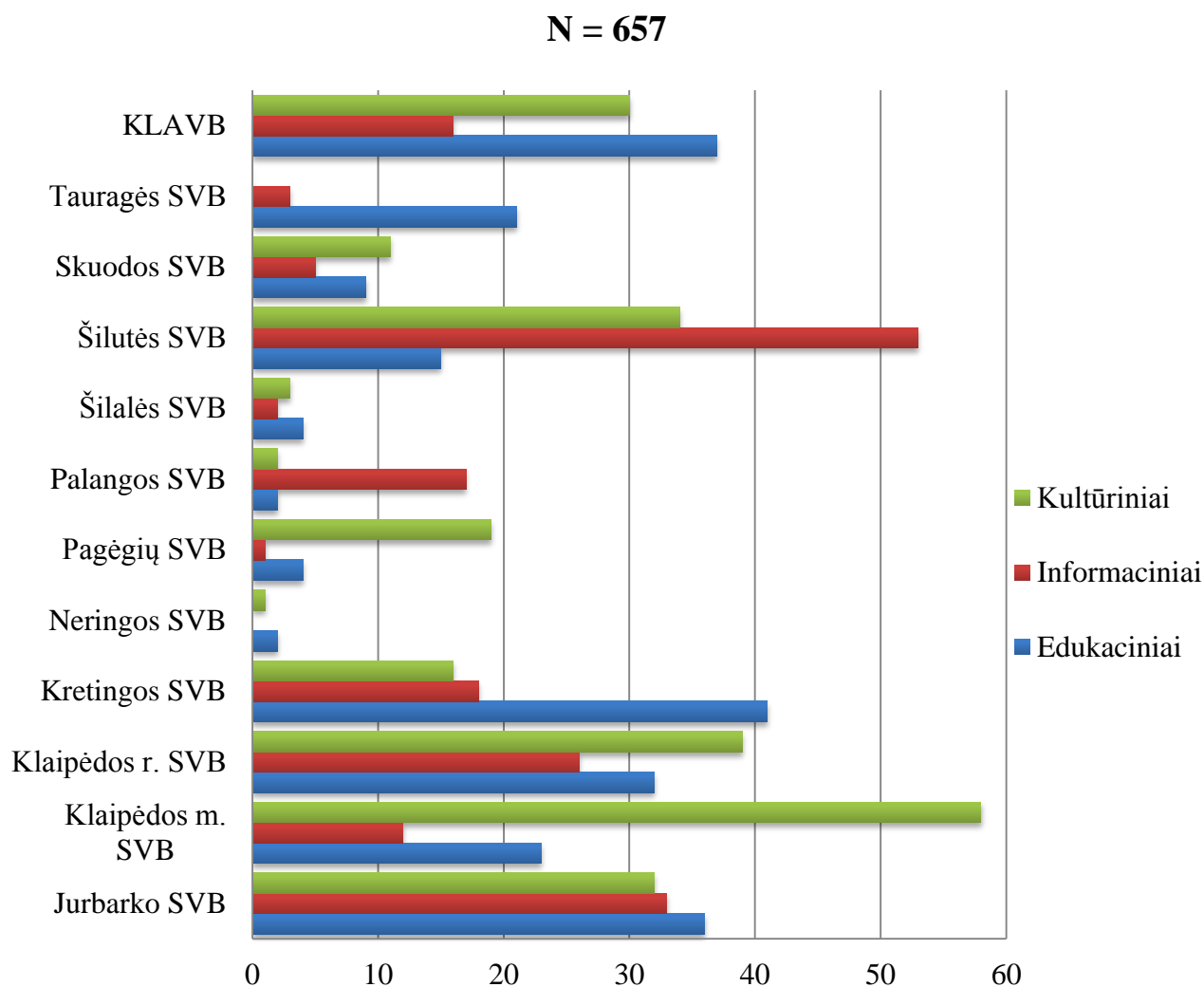

Diagrama 1. 2017 metų I-o pusmečio Jaunimui skirti renginiai

dalyvavusio jaunimo skaičius (diagrama 2): 42 proc. (5,1 tūkst.) lankėsi kultūriniuose renginiuose, 30 proc. edukaciniuose (3,6 tūkst.) ir 28 proc. (3,4 tūkst.) informaciniuose renginiuose. Šie rodikliai leidžia manyti, jog jaunimui yra vienodai aktualūs visi bibliotekų organizuojami renginiai, nepaisant jų rūšies.

Vidutiniškai vienai bibliotekai teko 55 renginiai, kuriuose apsilankė 19 jauno amžiaus (14-29 metų) dalyvių. Daugiausiai renginių jaunimui surengė Šilutės RSVB (102), Jurbarko RSVB (101), Klaipėdos RSVB (97), Klaipėdos miesto (93) SVB. Daugiausiai jaunimo į renginius pritraukė KLAVB (2042),

N = 12 123

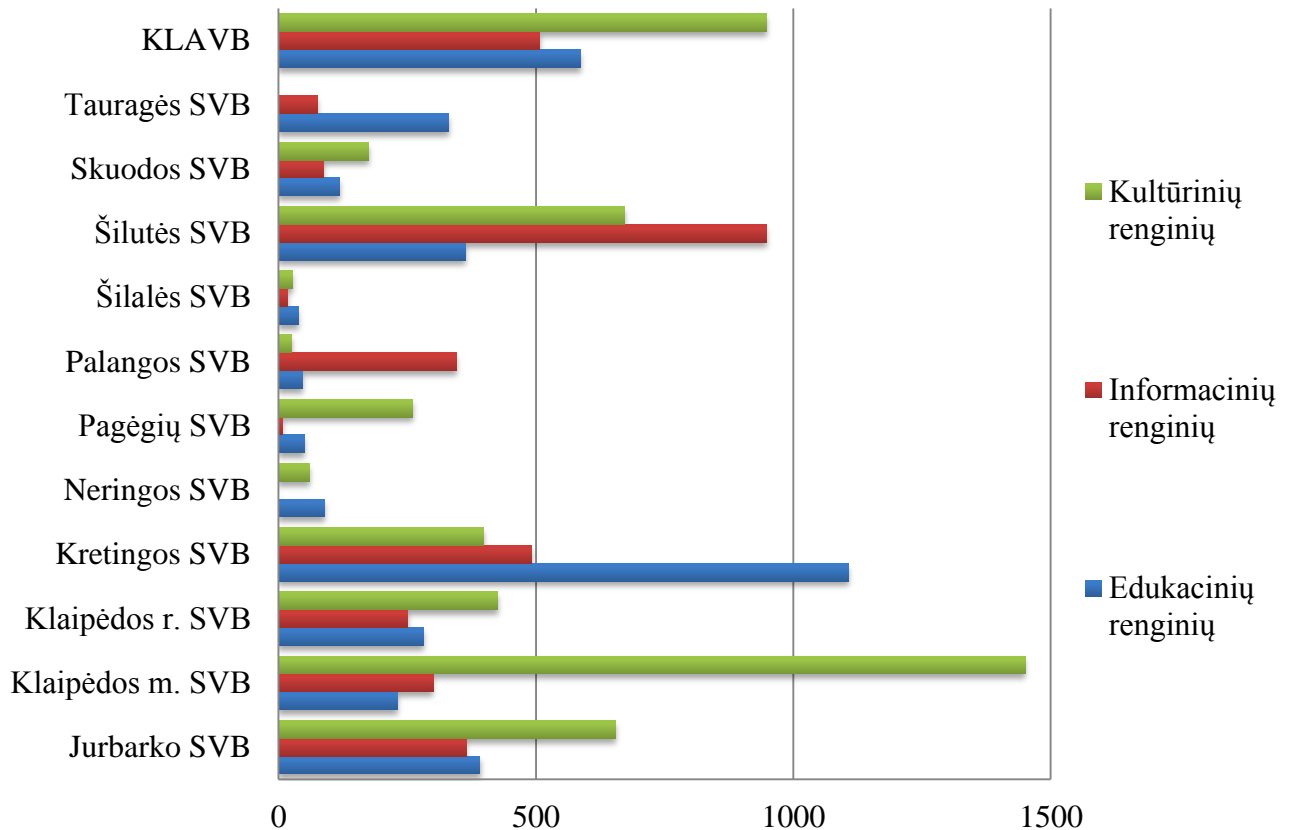

Diagrama 2. 2017 metų I-o pusmečio renginiuose dalyvavusio jaunimo skaičius

Kretingos RSVB (1997), Šilutės RSVB (1982), Klaipėdos miesto SVB (1980). Galima manyti, jog aukščiau minėtos bibliotekos jaunimo, kaip vartotojų grupės, pritraukimą laiko vienu iš prioritetinių sričių.

Jaunimo pritraukimui itin svarbus yra renginių bei kitų veiklų viešinimas. Anketinė apklausa parodė, jog bibliotekos dažniausiai jaunimą apie renginius informuoja pasinaudodami socialiniais tinklais (*Facebook*). Taip pat informacija skelbiama bibliotekos internetiniame puslapyje, spaudoje, renginiai reklamuojami plakatų, skrajučių pagalba, taip skleidžiama žinia bendradarbiaujant su įvairiomis žinybinėmis institucijomis (mokyklomis, jaunimo reikalų departamentu ir pan.). Be to, renginiai ir kitos veiklos taip pat viešinami perduodant informaciją asmeniškai vartotojui (žodžiu, žinute ir pan.), tai ypatingai būdinga mažesnių miestelių bibliotekoms.

Pastaruoju metu pastebimas jaunimo poreikis vartoti maistą bei gėrimus bibliotekoje. Bibliotekoms pateiktoje anketoje buvo pateiktas klausimas apie maisto vartojimo toleravimą jaunimo naudojamose bibliotekos patalpose. Nors jaunimui skirtas erdves turi maža dalis bibliotekų, tačiau dauguma bibliotekų maisto vartojimą bibliotekų patalpose toleruoja. Kai kuriose bibliotekose jaunimas

vaišinamas arbata, sausainiais (KLAVB, Kretingos, Tauragės RSVB), kitose bibliotekos tokios galimybės nėra, tačiau yra užkandžių aparatai ir maistą ar gėrimus bibliotekoje vartoti leidžiama (Jurbarko RSVB). Klaipėdos miesto ir Kretingos RSVB suteikia galimybę jaunimui pasišildyti maistą bibliotekoje. Taip pat vartoti maistą galima, Palangos miesto SVB, Skuodo ir Klaipėdos RSVB. Šilutės RSVB nurodė, jog paprastai tai nėra populiari jų bibliotekoje, nebent renginių metu. Sąlygų neturi ir maistas bibliotekos patalpose nevartotinas Neringos SVB, Pagėgių, Šilalės (tik gėrimai leidžiami) RSVB, taip pat Klaipėdos RSVB daugelyje filialų. Besitaikydamos prie jaunimo poreikių, bibliotekos susiduriama su opia problema – dažnai jaunimas palieką netvarkingą vietą, neišmeta šiukšlių, palieka tuščias gėrimų pakuotes, tad bibliotekininkams tenka po kiekvieno maisto ar gėrimų vartojimo tvarkytis.

Apibendrinant, galima teigti, kad Klaipėdos regiono bibliotekose jaunimui skirtų erdvių nepakanka, tačiau bibliotekų specialistai stengiasi tai kompensuoti vykdydamos įvairias veiklas jaunimui. Bibliotekos, net ir neturėdamos specialiai pritaikytų erdvių, organizuoja jaunimui itin intensyvių kultūrinį gyvenimą (knygų pristatymai, edukaciniai užsiėmimai, mokymai ir pan.), o jaunimo apsilankymo rodikliai patvirtina šių renginių aktualumą. Bibliotekos domisi jaunimo poreikiais, stebi visuomenėje vyraujančias tendencijas, aktualijas ir, įgyvendina pačius įvairiausius sumanymus, kurie dažnai tampa iššūkiais patiems bibliotekų darbuotojams. Bibliotekos dabar yra dinamiškos, nes nuolat reaguoja į aplinkos pokyčius, kintančius vartotojų poreikius yra lanksčios ir, stengiasi būti patrauklios tiek esamiems, tiek potencialiems vartotojams. Papildomos lėšos, pritrauktos įgyvendinant įvairius projektus, yra kone pagrindinis finansavimo šaltinis organizuojant inovatyvias paslaugas jaunimui.

RESPONDENTŲ DEMOGRAFINIAI DUOMENYS

2017 metų sausio – birželio mėnesiais Klaipėdos ir Tauragės apskričių SVB bibliotekose ir KLAVB buvo registruoti 20 011 jaunimo atstovai, kurių amžius 14 – 29 metai. Tyrimo imčiai nustatyti buvo pasirinktas apskaičiavimas pagal 95 proc. tikimybę ir 2,7 proc. paklaidą. Pagal šiuos kriterijus numatyta, jog regione turėtų būti iš viso apklausta 1 236 jaunimo atstovai. Kiekvienai SVB proporcingai pagal registruotų jaunimo vartotojų skaičių buvo paskirtas rekomenduojamas respondentų skaičius. Respondentų apklausai buvo pasirenkami vadovaujantis atsitiktine patogiąja atranka. Iš viso apklausoje dalyvavo 1 103 respondentai. 9 iš jų atsakymai buvo netinkami analizei, o 1 094 respondentų atsakymai tinkami (diagrama 3).

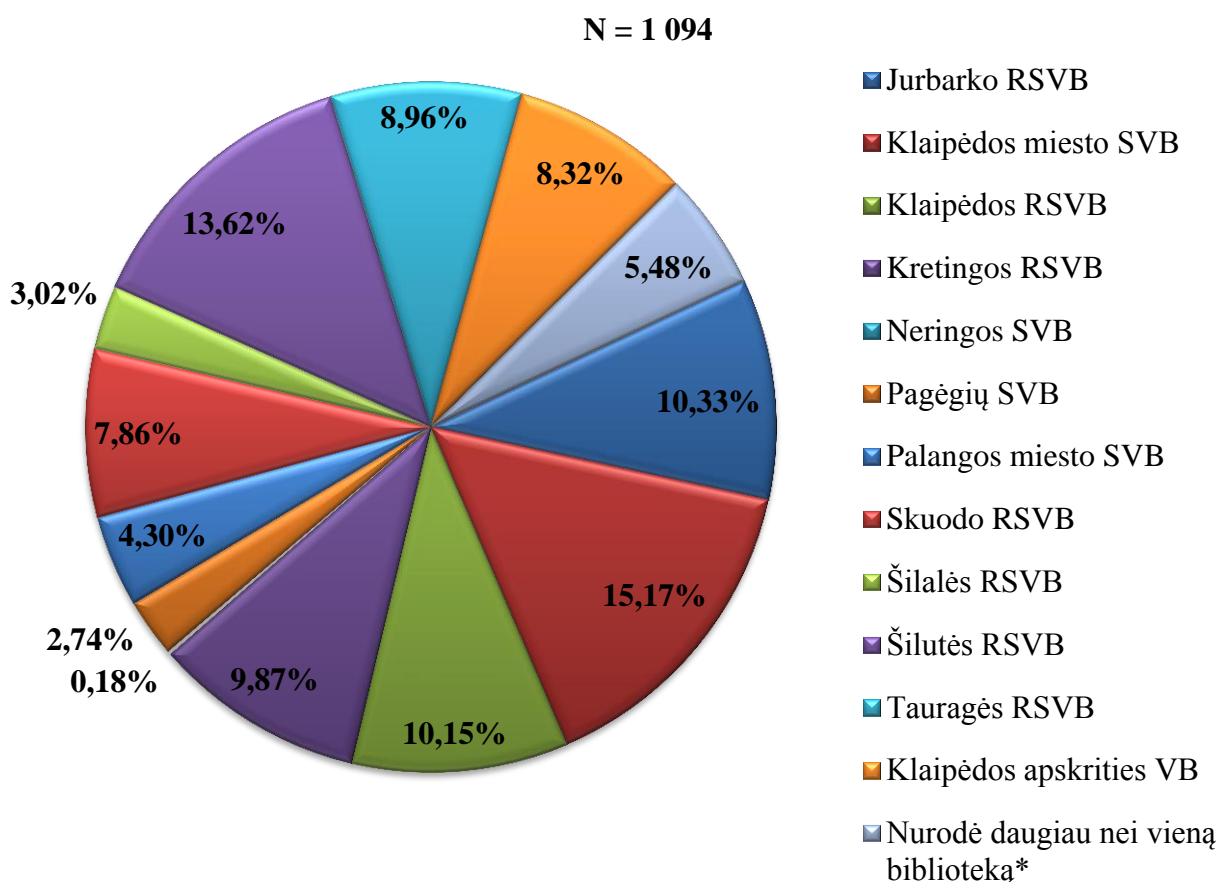

Diagrama 3. Tyrime dalyvavusių respondentų pasiskirstymas pagal bibliotekas

*Respondentai dažniausiai nurodydavo, kad be Klaipėdos apskrities SVB dar naudojami Klaipėdos miesto SVB. Taip pat dažnas atvejis buvo, kad nurodydavo Klaipėdos apskrities SVB ir Palangos miesto SVB arba Klaipėdos rajono SVB.

68,81 proc. apklaustų respondentų buvo moterys, o 31,19 proc. – vyrai. Kaip matome iš diagramos 4 daugiausia respondentų buvo 14 – 17 metų amžiaus. Ši grupė sudarė 43,11 proc. nuo visų tyrime dalyvavusių respondentų.

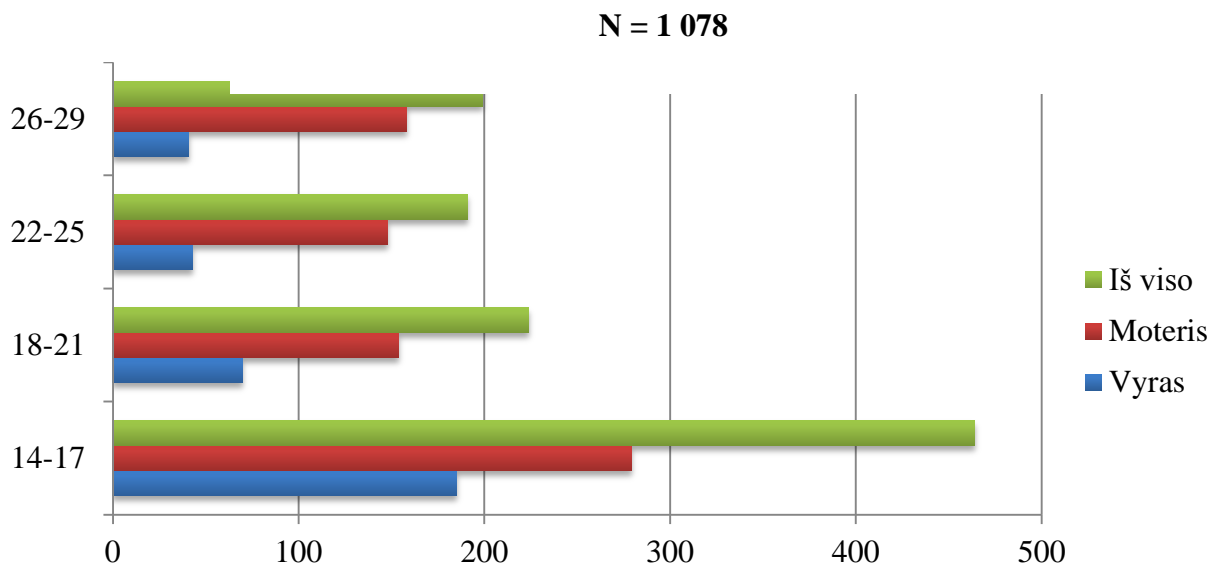

Diagrama 4. Tyrime dalyvavusių respondentų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį

Analizuojant pagal išsilavinimą (diagrama 5) 40,15 proc. respondentų buvo su viduriniu išsilavinimu. 24,77 proc. turėjo pagrindinį, 20,44 proc. turėjo aukštąjį išsilavinimą.

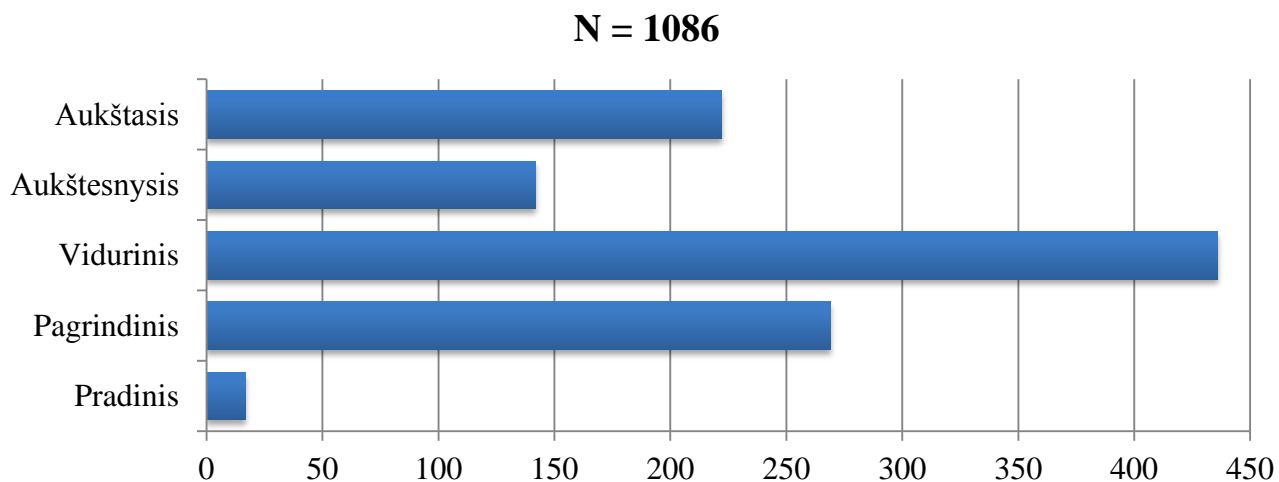

Diagrama 5. Tyrime dalyvavusių respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą

Daugiausia apklausoje dalyvavusių respondentų yra linkę bibliotekose lankytis kartą per mėnesį (22,88 proc. respondentų). Kartą per keletą savaitių bibliotekose apsilanko 19,96 proc., o dažniau nei kartą per savaitę – 19,21 proc. tyrime dalyvavusių respondentų. Šiame tyrime dalyvavusių respondentų lankymosi tendencijos išliko labai panašios kaip ir 2013 metais jaunimo tyrime dalyvavusių respondentų. Ir tada daugiausia jaunimas bibliotekoje lankydavosi kartą per mėnesį. Daugiausia dažniau nei kartą per savaitę bibliotekose lankosi 14 – 17 metų jaunimas (iš šios grupės atsakiusių 460 respondentų net 24,78 proc. pasirinko šį variantą). Vyresni respondentai labiau linkę lankytis bibliotekose kartą per keletą savaitių arba kartą per mėnesį (diagrama 6).

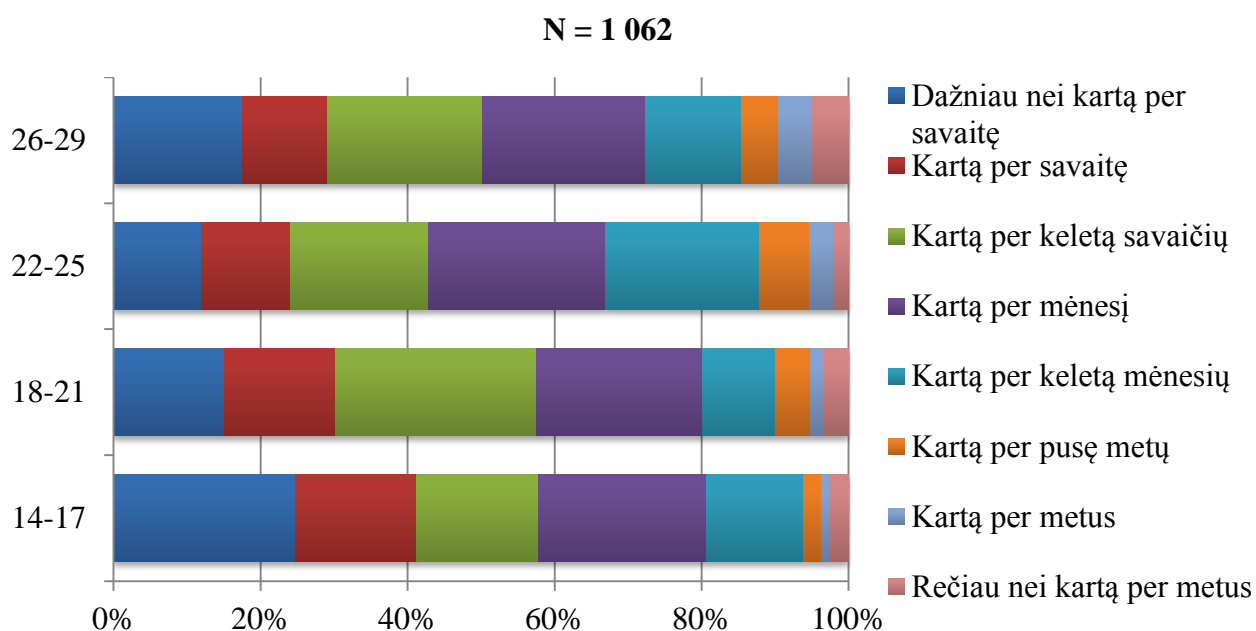

Diagrama 6. Respondentų apsilankymų intensyvumas bibliotekose

JAUNIMO VEIKLA BIBLIOTEKOJE

Šiandieninės bibliotekos yra virtusios daugiafunkciniais centrais. Neretai bibliotekos yra įvardijamos kaip kultūros sklaidos centrai ir daugeliu atveju neapsiriboja tik dokumentų išdavimu registruotiems bibliotekų vartotojams. Bibliotekos savo lankytojams siūlo įvairias laisvalaikio praleidimo formas bibliotekų patalpose: siūlo renginius, organizuoja edukacijas, suteikia interneto prieigą ir pan. Kaip matome iš diagramos 7 didžiajai daugumai tyrime dalyvavusių respondentų bibliotekos reikalingiausios dėl knygų išduoties. Taip pat respondentams aktuali galimybė informacijos

ieškoti ar tiesiog naršyti internete bei bibliotekose vykstantys renginiai. Lyginant tyrimo rezultatus su 2013 metų rezultatais, pastebimas nedidelis sumažėjimas kaip dažniausią bibliotekos paslaugą

N = 2 266

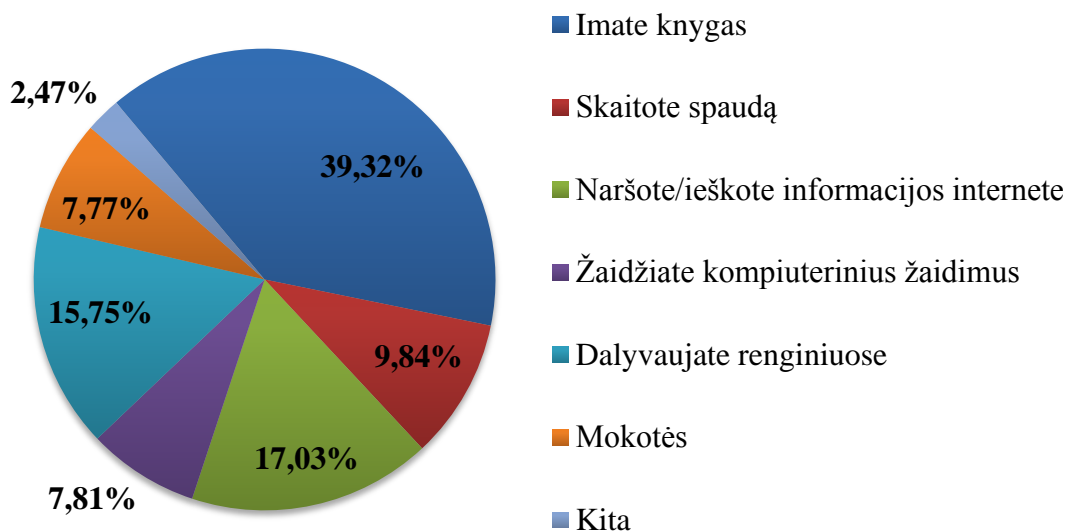

Diagrama 7. Respondentų veikla bibliotekose

įvardijant knygų išdavimą (2013 metais šį variantą rinkosi 43 proc. respondentų). Spaudos skaitymas sumažėjo gana ženkliai: jei dabar spaudos skaitymą rinkosi 9,84 proc. respondentų, 2013 metais net 16 proc. Tačiau dalyvavimas bibliotekos renginiuose tarp respondentų išaugo: Dabar renginiuose dalyvauja 15,75 proc. respondentų, 2013 metais dalyvavo tik 6 proc. Kitos bibliotekų paslaugos išliko pagal populiarumą tarp respondentų gana panašiai.

Analizuojant detaliau respondentų atsakymus pastebima, kad dokumentų išduoties aktualumas yra labai panašus tarp visų amžiaus grupių (*lentelė 1*). Visai kitokia situacija yra skaitant spaudą bibliotekose arba dalyvaujant bibliotekose vykstančiuose renginiuose. Šiuose srityse pastebima, kad amžiui didėjant auga ir respondentų susidomėjimas. Atvirkštinė situacija yra su kompiuteriniais žaidimais. Ši veikla bibliotekoje su amžiaus didėjimu praranda paklausą. Analogiška situacija yra ir su naršymu / informacijos ieškojimu internete. Tiesa, pastarosios aktualumo mažėjimas nėra toks kardinalus. Galima daryti prielaidą, kad didžiausią aktualumą šių paslaugų 14 – 17 metų amžiaus grupėje lemia tai, kad nemaža dalis jaunimo ateina į bibliotekas kaip į laisvalaikio praleidimo erdves. Taip pat, tai tampa namų darbų atlikimo vieta po pamokų. Šias tendencijas atskleidžia „*Kita*“ atsakymo varianto papildymas. Tiesa, reikia pažymėti, kad bibliotekos kaip mokymosi vietos aktualios jaunimui 14 – 25 metų amžiaus. Ypač tai aktualu 18 – 21 metų jaunimui. Galimybę ramiai mokytis

bibliotekoje galima sieti ir su studijomis, kada daug reikalingos ir aktualios informacijos studijoms galima rasti bibliotekos fonduose saugomose dokumentuose. Variantas „*Kita*“ taip pat atskleidė, kad įvairios amžiaus grupės ateina į bibliotekas tam, kad susitiktų ir pabendrautų su draugais ar bibliotekos darbuotojais, atsispausdintų reikalingus dokumentus, galėtų pažaisti stalo žaidimus ar tiesiog ramiai praleistų savo laiką.

Lentelė 1. Respondentų veikla bibliotekoje skirtinguose amžiaus grupėse

Amžiaus grupės	N	Imate knygas	Skaitote spaudą	Naršote / ieškote informacijos internete	Žaidžiate kompiuterinius žaidimus	Dalyvaujate renginiuose	Mokotės	Kita
14-17	947	36,11%	6,23%	18,80%	13,94%	13,73%	7,81%	3,38%
18-21	470	41,70%	8,72%	17,87%	4,89%	14,68%	9,36%	2,77%
22-25	417	40,53%	14,15%	15,59%	1,92%	17,99%	8,87%	0,96%
26-29	409	42,05%	15,40%	13,69%	2,93%	19,56%	4,65%	1,71%

Pasiteiravus kokių papildomų paslaugų pageidautų respondentai 72,58 proc. (794 respondentai ir 1094) neatsakė į klausimą. Galima daryti prielaidą, kad jų nuomonė sutampa su 10,69 proc. į klausimą atsakusių respondentų, kurie nurodė, jog esamų paslaugų kokybė juos tenkina, užtenka esamų paslaugų ir pan. 1,01 proc. respondentų nežino ar jiems reikia daugiau paslaugų ir kokių. 15,72 proc. nurodė kokių paslaugų jie dar pageidautų bibliotekoje. Daugiausia (48,84 proc. arba 84 respondentai iš 172) nurodė, jog bibliotekoje pageidautų daugiau renginių, jiems skirtų kūrybiškų (ypač su skaitymu ir interpretacija susijusių) užsiėmimų, daugiau stalo žaidimų ir kitokios veiklos jiems tinkamu laiku (pvz. skaitymo klubai, edukaciniai būreliai ir pan.). Detaliau analizuojant bibliotekų renginius reikia pažymėti, kad neretai respondentai atkreipdavo dėmesį į tai, kad renginių ir dabar bibliotekos siūlo gana gausiai. Vis tik dauguma siūlomų renginių yra jiems neaktualūs. Jie norėtų labiau būtent jų amžiui aktualią tematiką pristatančių, analizuojančių, interesus atitinkančių renginių: „*Daugiau tokių šaunių renginių kaip "Auksiniai protai"* – respondentas 163 (18 – 21 metų); „*Buvau jaunimo bibliotekoje, kur vyko knygos interpretacija ir man labai patiko. Norėčiau daugiau tokio tipo renginių*“ – respondentė 240 (14 – 17 metų); „*Renginių, būrelių jaunimui ir suaugusiems skirtų kur lavintų žmogaus asmenybę*“ – respondentė 295 (22 – 25 metų); „*Pasirodymai gyvai, kaip pavyzdžiui bibliotekoje organizuojami spektakliai, knygų klubas <...>*“ – respondentė 459 (18 – 21 metų); „*Dirbtuvėlių: knygų rišimas. Knygų klubai - knygų analizė. Improvizacinis rašymas*“ – respondentė 724 (14 – 17 metų); „*Daugiau veiklos jaunimui ir vyresnio amžiaus asmenims, daugiau bendros veiklos, daugiau informacijos apie*

vykstančius renginius, daugiau autorių knygų pristatymo.“ – respondentė 785 (14 – 17 metų); *„Dažnesnių programų su mažais vaikais (iki 10 m)* – respondentė (26 – 29 metų) ir pan.

Jaunimas taip pat pageidauja erdvių, kurios būtų pritaikytos jų laisvalaikiui: *„Stalo žaidimų kampelio“* – respondentė 245 (14 – 17 metų); *„Kad būtų daugiau privatumo paauglių / jaunimo erdvėje. T.y. neleisti jaunesnių nei 14 metų vaikų. Labai trukdo ramybę“* – respondentė 340 (14 – 17 metų); *„Susitikimų erdvės, kurioje būtų galima laisvai ateiti ir gyvai diskutuoti ir nebijoti būti užtildytam bibliotekos darbuotojo.“* – respondentas 469 (18 – 21 metų); *„Labai džiaugiuosi bibliotekos paslaugomis, tačiau manau, jog galėtų būti atskirta erdvė mokymuisi. Panaši erdvė yra trečiame bibliotekos aukšte, kurioje vienoje pusėje veikia stacionarūs kompiuteriai, o kitoje - stovi stalai, skaitymui. Manau būtų naudinga, jeigu prie tų stalų būtų galimybė turėti elektros jungtį (kištukinio lizdo arba elektros ilgintuvo pagalba), tai leistų dirbti su savo kompiuteriu ilgesnį laiką.<...>“* – respondentas 488 (22 – 25 metų); *„Erdvių muzikavimui“* – respondentė 774 (22 – 25 metų) ir pan. pasisakymai. Iš respondentų atsakymų matome, kad ne visos bibliotekos ar jų filialai turi galimybę pasiūlyti savo lankytojams atskiras laisvalaikio, mokymosi ir pan. erdves.

34,30 proc. arba 59 respondentai iš 172 pasisakė, kad jiems papildomų paslaugų ar galimybių bibliotekoje, kurios jiems suteiktų patogumą bibliotekoje. Daugiausia pasisakymų buvo dėl kompiuterinės technikos atnaujinimo ar jų priedų, jos kiekio: *„Naujos įrangos, nes reikėtų atnaujinti“* – respondentė 455 (14 -17 metų), *„<...> trūksta kompiuterių, su kuriais galima produktyviau dirbti.“* – respondentas 536 (22 -25 metų), *„Kad prie kiekvieno kompiuterio būtų ausinės“* – respondentas 591 (14 – 17 metų) ir pan. Taip pat buvo daug pasisakymų dėl papildomų paslaugų: tokių kaip spausdinimas, dokumentų įrišimas ir pan. Pvz. respondentė 590 (14 – 17 metų) teigia, kad *„Būtų labai smagu, kad būtų galima spausdinti įvairiomis spalvomis o ne tik juoda-balta. :)*“ Panašių paslaugų pageidauja ir kita respondentė 573 (18 – 21 metų): *„Bibliotekoje negalima nuskenuoti dokumentų, man labai reikalinga paslauga.“*, respondentė 153 (26 – 29 metų): *„Skenavimo/kopijavimo“*, respondentė 285 (26 – 29 metų): *„Norėčiau, kad bibliotekoje būtų galima įrišti atspausdintus darbus.“* ir pan. Deja, šis klausimas atskleidė, kad ne visos bibliotekos gali savo lankytojams pasiūlyti ir tinkamą internetą: *„Viešo interneto skleidžiamo Wi – Fi“* – respondentė 59 (14 – 17 metų); *„Nemokamo wi -fi tinklo telefonams“* – respondentė 356 (14 – 17 metų); *„Pasinaudoti wi-fi paslauga“* – respondentė 710 (14 – 17 metų) ir pan. Kaip matome, labiausiai jauniausiai respondentų grupei trūksta Wi – Fi prieigos, kuri leistų bibliotekoje naudotis nemokamu internetu savo mobiliuosiuose įrenginiuose. Taip pat kai kurie respondentai pageidauja bibliotekoje elektroninių knygų skaityklių, galimybės pasidaryti bibliotekoje

ar nusipirkti iš kavos aparato kavos / arbatos. Kaip matome, kai kuriuose bibliotekose tokios galimybės bibliotekose nėra. Dar keli pageidavimai buvo dėl knygų grąžinimo dėžės.

13,37 proc. arba 23 respondentai iš 172 pasisakė dėl dokumentų fondo. Didžiajai daugumai respondentų norėtųsi, kad bibliotekoje būtų daugiau jiems aktualių naujų knygų bei spaudos. Taip pat pageidauja, kad knygos būtų išduodamos ilgesniam laikui. Žinoma, buvo ir tokių respondentų, kurie norėtų negauti delspinigių, kurie gaunami vėluojant grąžinti knygas. Taip pat buvo išreikštas pageidavimas, kad TBA paslauga būtų nemokama arba, kad būtų daugiau mokslams / studijoms reikalingų dokumentų. Kiti 3,49 proc. arba 6 respondentai iš 172 pageidautų, kad bibliotekos dirbtų ilgiau.

Apibendrinant gautus rezultatus galima teigti, jog kol kas jaunimui biblioteka pirmiausia asocijuojasi su knygų išduotimi vietoje ir į namus. Kaip vieta informacijos paieškai internete yra antroje vietoje. Nors mūsų Lietuvoje yra itin išvystytas interneto tinklas bei daugumai prieinamas namuose, kaip matome iš gautų rezultatų, jaunimas taip pat yra linkęs interneto prieigą pasinaudoti ir bibliotekoje. Vis tik, kai kurios bibliotekos ne visur gali užtikrinti Wi-Fi interneto prieigą, kuri jaunimui yra patraukliausia. Renginiai taip pat susilaukia interesantų. Vis tik, anot respondentų bibliotekos ne visada gali pasiūlyti jų amžiaus grupei aktualių renginių. Taip pat nemaža dalis pasigenda edukacinės veiklos bibliotekoje, kuri būtų visiems laisvai prieinama. Respondentai išskyrė, kad bibliotekos yra tapusios laisvalaikio leidimo erdvėmis. Deja, tyrimas atskleidė, kad ne visos bibliotekos ar jų filialai tokias erdves gali pasiūlyti savo lankytojams. Vis tik, kaip matome iš respondentų atsakymų, tokia nuošalesnė, laisvesnė vieta bibliotekoje yra aktuali jaunajam lankytojui.

RENGINIŲ IR VIRTUALIŲ PARODŲ AKTUALUMAS

Ankstesniame skyriuje trumpai aptarėme kokių renginių pageidauja jaunimas bibliotekoje. Dažniausiai tai susiję renginiai su jiems aktualia tematika: tiek knygų pristatymai, tiek aktyvios diskusijos ar edukaciniai užsiėmimai. Vis tik, nors dauguma išreiškia, kad jiems aktualių ir įdomių renginių trūksta, jaunimas vis tiek tarp gausios bibliotekų renginių pasiūlos atranda aktualių renginių. Tokių, kurie retai dalyvautų arba iš viso nedalyvautų bibliotekos renginiuose, ženkliai sumažėjo (diagrama 8) lyginant su 2013 metais, kada net 49 proc. respondentų nedalyvaudavo iš viso bibliotekos renginiuose.

Kaip matome iš diagramos 8 išryškėja trys pagrindinės bibliotekos renginių lankytojų grupės: jaunimas, kuris lankosi rečiau nei kartą metuose; jaunimas, kuris lankosi renginiuose kartą per keletą

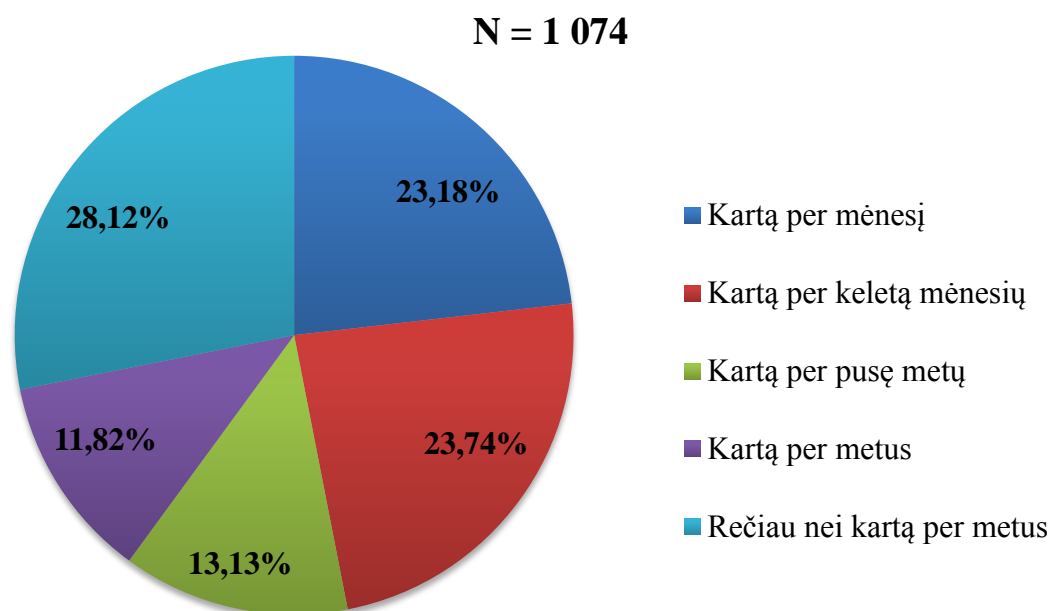

Diagrama 8. Respondentų aktyvumas dalyvaujant bibliotekų renginiuose

mėnesių bei jaunimas, kuris lankosi bent kartą per mėnesį. Tokį pasiskirstymą galima sieti su tuo, kad visos regiono bibliotekos nevienodai skiria dėmesio jaunimo poreikiams rengiant ir viešinant informaciją apie renginius. Dėl šios priežasties, kai kurie respondentai linkę dalyvauti pasyviau arba aktyviau bibliotekos renginiuose. Aktyviausiai renginiuose dalyvauja 14 – 17 ir 26 – 29 metų jaunimas, pasyviausiai 18 – 25 metų (lentelė 2).

Lentelė 2. Skirtingo amžiaus grupių aktyvumas dalyvaujant bibliotekų renginiuose

Amžiaus grupės	N	Kartą per mėnesį	Kartą per keletą mėnesių	Kartą per pusę metų	Kartą per metus	Rečiau nei kartą per metus
14-17	455	26,15%	23,52%	12,31%	9,89%	28,13%
18-21	220	19,55%	25,00%	10,91%	11,36%	33,18%
22-25	189	19,05%	22,22%	14,29%	17,99%	26,46%
26-29	198	25,25%	24,75%	14,14%	11,11%	24,75%

Apklausoje dalyvavusiems respondentams (diagrama 9) aktualiausi yra susitikimai su žymiais žmonėmis. Dažniausiai jaunimas pageidauja susitikimų – diskusijų su žinomais visuomenės veikėjais, politikais ir pan. Tokių renginių metu jaunimas tikisi išsakyti savo nuomonę bei sužinoti jiems svarbių asmenų poziciją įvairiais vieningos nuomonės klausimais, kurie apima nuo rajoninės reikšmės klausimų iki pasaulinio masto dilemų: „<...>siūlyčiau rengti debatų ar apžvalgines diskusijas, kurių

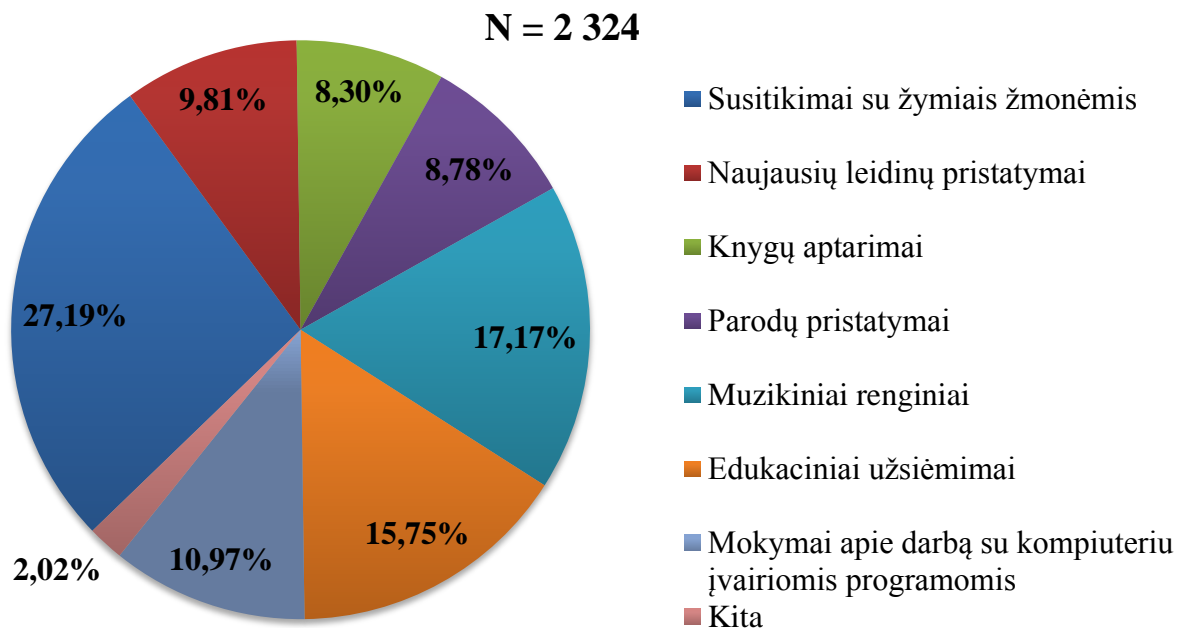

Diagrama 9. Renginių aktualumas respondentams pagal jų rūšį

metu, aktualios rajonui temos būtų keliamos. Formatas galėtų būti panašus kaip internetu gyvai transliuojamo forumo - diskusijos, kurioje dalyvautų kelios pozicijos ir moderatorius. Diskusijos - žanras - lengvai satyrinis, ironiškas, nušviečiantis ir įtraukiantis rajono žmones į svarbiausius rajono klausimus. Tai galėtų būti bendradarbiavimas ir iniciatyva rajono kultūros skyriaus, viešosios bibliotekos ir rajono laikraščio. Manau geras pavyzdys - R.Vanagaitės knyga ir pasisakymai dėl pulkininko, brigados generolo - A. Ramanausko - Vanago. Manau diskusijoje būtų įdomu išgirsti - rajono atstovų, pedagogų, istorikų, rezistencijos ir tremtinių atstovų, visuomenės veikėjų bei moksleivių nuomonę.“ – respondentas 488 (22 – 25 metų), „Susitikimai su jaunatviškais, įdomiais žmonėmis“ – respondentė 98 (14 – 17 metų), „susitikimai su keliautojais“ – respondentė 223 (14 – 17 metų) ir pan. Būtent susitikimai su įvairių profesijų atstovais, visuomenės veikėjais, žinomais žmonėmis yra aktualiausia visų amžiaus grupių jaunimui (lentelė 3). Tokius renginius jie dažniausiai nurodydavo ir pasirinkę variantą „Kita“. Taip pat jaunimui įdomūs renginiai susiję su sportu, viktorinomis,

muzikiniai renginiai, informacinių technologijų mokymai ir pan. Buvo respondentų nurodžiusių, jog jokie renginiai jų nedomina arba jų nedomina būtent bibliotekoje vykstantys renginiai. Dar kitas variantas: netinkamas renginių laikas bibliotekoje. Lyginant su 2013 metais atlikto tyrimo duomenimis, respondentų poreikiai beveik nekito. Susitikimai su žymiais žmonėmis išliko labiausiai pageidaujami, muzikiniai renginiai taip pat pageidaujami jaunimo.

Lentelė 3. Renginių aktualumas skirtinguose amžiaus grupėse

Amžiaus grupės	N	Susitikimai su žymiais žmonėmis	Naujausių leidinių pristatymai	Knygų aptarimai	Parodų pristatymai	Muzikiniai renginiai	Edukaciniai užsiėmimai	Mokymai apie darbą su kompiuteriu įvairiomis programomis	Kita
14-17	913	27,38%	8,43%	8,11%	7,45%	17,42%	15,77%	13,03%	2,41%
18-21	493	27,79%	11,97%	8,32%	8,11%	17,85%	13,79%	10,55%	1,62%
22-25	439	27,33%	9,34%	9,34%	11,62%	15,49%	17,31%	7,52%	2,05%
26-29	462	26,19%	10,39%	7,79%	9,52%	17,75%	16,23%	10,61%	1,52%

Analizuojant virtualių parodų patrauklumą jaunimui (diagrama 10) teigtina išvada, kad tokio tipo parodos vis dar nėra patrauklios. Taip pat pastebima, kad vis dar nemaža dalis respondentų nežino kas

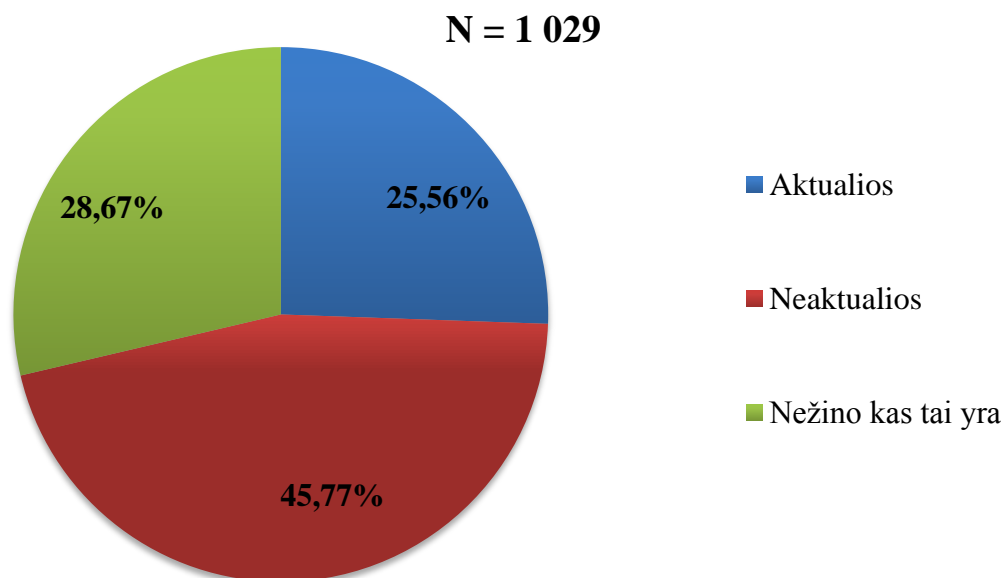

Diagrama 10. Virtualių parodų aktualumas respondentams

yra vadinama virtualiomis parodomis. Vis tik lyginant su 2013 metais atlikto tyrimo duomenimis nežinančių kas yra virtuali paroda sumažėjo (2013 metais net 42 proc. respondentų nežinojo kas yra virtuali paroda). Vis tik, nors nežinančių sumažėjo, virtualiomis parodomis nesuinteresuotų respondentų padaugėjo: 2013 metais neaktualios virtualios parodos buvo 31 proc. respondentų, 2017 metais – 45,77 proc.

Labiausiai neaiškus terminas *virtualios parodos* yra jaunimui, kurio amžius yra 14 – 17 metų (lentelė 4). Aktualiausios virtualios parodos yra 26 – 28 metų respondentams. Vis tik tokių parodų aktualumas tarp visų amžiaus grupių yra ganėtinai panašus. Deja, anketos klausimas, kuriame buvo teiraujama kokios tematikos virtualių parodų yra pageidaujama, atskleidė, jog ne visi respondantai manantys, jog žino kas yra virtuali paroda, ją suvokia teisingai. Kai kuriems respondentas virtuali paroda asocijuojasi su tradicine paroda, kuri papildomai yra patalpinama ir virtualioje erdvėje.

Lentelė 4. Virtualių parodų aktualumas skirtinguose amžių

Amžiaus grupės	N	Aktualios	Neaktualios	Nežino, kas tai yra
14-17	430	23,95%	40,00%	36,05%
18-21	216	26,39%	48,61%	25,00%
22-25	184	24,46%	51,09%	24,46%
26-29	191	28,27%	50,79%	20,94%

Vis tik, šis klausimas taip pat atskleidė kokios parodos respondentams būtų patraukliausios. Didžiausią susidomėjimą respondentai išreiškia su geografija (kelionių vaizdai, *pasaulio stebuklai*), istorija (tam tikras istorinis laikotarpis, istorinės datos ar asmenybės išskyrimas / paminėjimas ir pan.) susijusiomis parodomis. Taip pat parodų susijusių su knygomis, jų autoriais ar kitais žinomais žmonėmis. Kažkokių išskirtinių pageidavimų pagal tematiką virtualioms parodomis nėra. Svarbiausia patrauklus, pakankamai išsamus ir patogus pateikimas virtualioje erdvėje.

Apibendrinant gautus rezultatus galima teigti, kad dauguma bibliotekų sugeba patenkinti respondentų kultūrinius poreikius. Mažesnis dalyvavimo aktyvumas renginiuose galimas dėl nepakankamos arba netinkamai pasirinktos informacinės sklaidos priemonės arba renginių neišskyrimas jaunimui aktualiomis temomis. Virtualios parodos susiduria su supratimo problema. Dauguma respondentų nežino kas tai yra arba suvokia nevisiškai teisingai. Dėl šios priežasties, ir jų aktualumas yra palygintinai nedidelis.

JAUNIMO SKAITYMO ĮPROČIAI

Jau aptarėme, kad jaunimui biblioteka pirmiausia asocijuojasi su dokumentų skaitymu vietoje ir išdavimu į namus. Renginiai ir kitos bibliotekų siūlomos paslaugos lieka antroje eilėje. Dėl šios priežasties aktualu panagrinėti kokios tematikos bei žanro literatūrą dažniausiai skaito jaunimas, kokių tikslu. Pagal respondentų atsakymus matome, kad populiariausia tarp jaunimo yra laisvalaikio, pomėgių, rankdarbių, psichologijos bei tarpusavio santykių tematikos literatūra (diagrama 11). Tokia

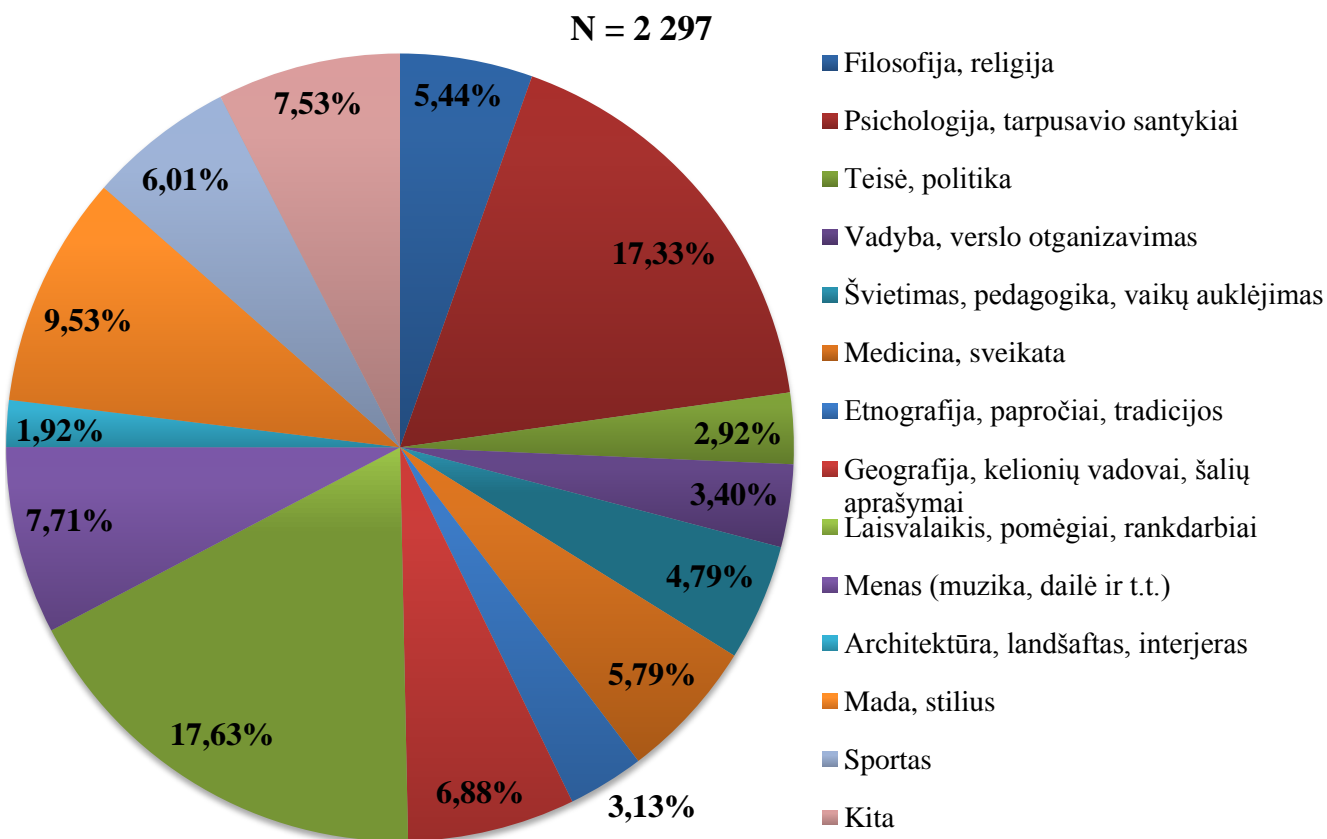

Diagrama 11. Respondentų interesai renkantis literatūrą pagal tematiką

tendencija išsilaiko jau ne vienerius metus (2013 metais tyrimas parodė, jog šios tematikos literatūra taip pat buvo paklausiausia tarp respondentų). Mažiausiai aktuali yra architektūros, landšafto, interjero, teisės ir politikos tematikos literatūra. Kaip *Kita tematika* daugiausia respondentai įvardijo grožinę literatūrą, romanus. Iš šių atsakymų pasirinkusių respondentų net 54,34 proc. įvardijo būtent tokią literatūrą. 5,78 proc. respondentų pasirinkę šį atsakymo variantą nurodė, jog iš viso neskaito literatūros. Likę respondentai pasiskirstė tolygiai įvardydami, kad skaito tik programinę mokyklos literatūrą (pagal mokytojų nurodymus), fantastinę, nuotykinę arba detektyvinę literatūrą arba specifinės srities literatūrą.

Ši literatūra dažniausiai susijusi su konkrečia tema kaip finansai, istorija (neretai konkretus istorinis laikotarpis ar įvykis, pvz.: Holokaustas), taikomieji mokslai (informatika, matematika) ir pan.

Analizuojant respondentų skaitymo pomėgius pagal amžių matome (PRIEDAS 1. Lentelė 5), jog jauniausiai grupei (14 -17 metų jaunimui) įdomiausia literatūra, kurios tematika susijusi su laisvalaikiu, pomėgiais ar rankdarbiais, o psichologinės tematikos knygos lieka antroje vietoje. Visiškai priešinga situacija yra su jaunimu, kuris yra 18 metų ar vyresnis. Tarp tokio jaunimo daugiausia yra skaitančių būtent psichologinės ar tarpusavio santykių tematikos literatūros, o literatūra susijusi su laisvalaikio tematika lieka antroje vietoje. Mados ir stiliaus literatūra aktualiausia yra 14 – 17 ir 18 – 21 metų jaunimui. Medicinos, sveikatos bei švietimo tematika tampa aktuali tik vyresniam jaunimui, t.y. 26 metų arba vyresnėms. Tarp jaunesnių respondentų ši tematika buvo mažiau aktuali.

Šiuo tyrimu buvo bandoma detaliau sužinoti, kokia būtent grožinė literatūra (kokio žanro) dabar patinka jaunimui. Nors jau ir ankstesnis klausimas atskleidė respondentų susidomėjimą detektyvine ir kita grožine literatūra. Populiariausia grožinė literatūra tarp respondentų yra nuotykinė (diagrama 12).

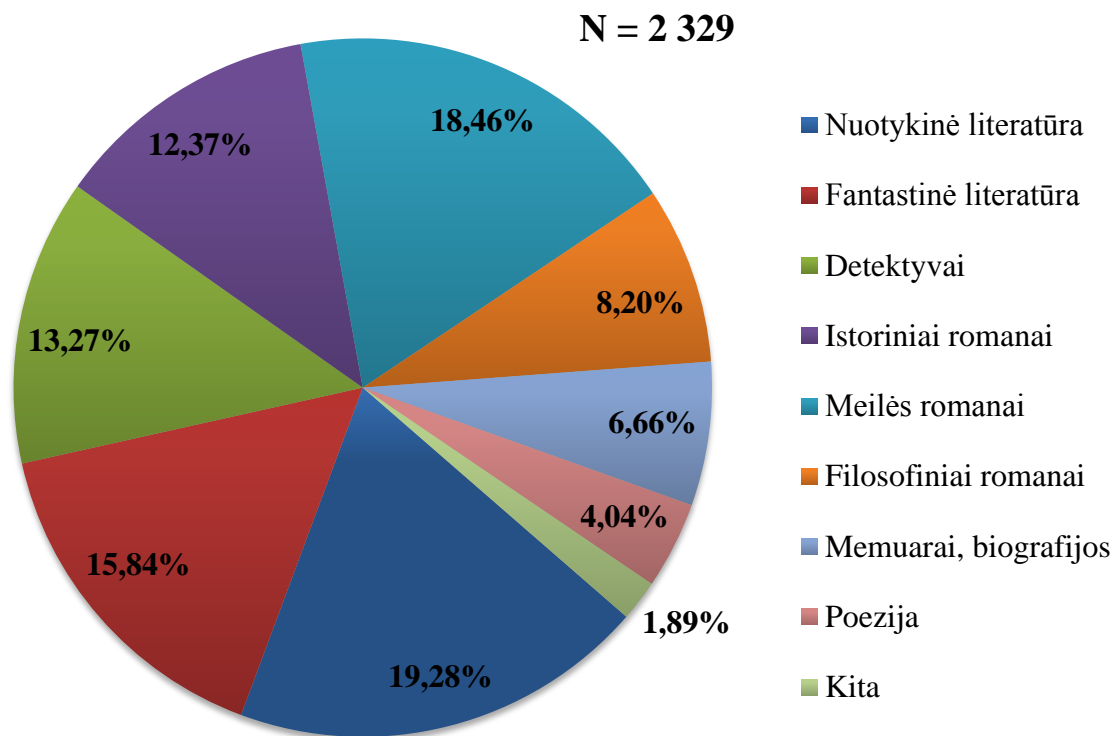

Diagrama 12. Respondentų interesų pasiskirstymas pagal grožinės literatūros žanrus

Antroje vietoje pagal populiarumą meilės romanai. *Kita* atsakymo variantą pasirinkę respondentai dažniausiai įvardino, kad grožinės literatūros neskaito. Keletą respondentų nurodė, jog skaito tik

mokyklai reikalingas grožinės literatūros knygas. Dar keli respondentai nurodė, jog juos domina tik tikrais faktais paremtos grožinės literatūros kūriniai. Galima daryti išvadą, kad jaunimo pomėgiai skaitant grožinę literatūrą nelabai kito. Meilės romanai ir nuotykinė literatūra vis tik išlieka populiariausia tarp jaunimo, poezija lieka mažiausiai paklausia.

Analizuojant grožinės literatūros žanrų aktualumą skirtinguose amžiaus grupėse (lentelė 6) pastebime, kad jauniausios respondentų grupės pomėgiai labiausiai išsiskiria. 14 – 17 metų jaunimui aktualiausia yra nuotykinė grožinė literatūra. Antroje vietoje yra fantastinė grožinė literatūra, o meilės romanai lieka tik trečioje vietoje pagal aktualumą. 18 metų ir vyresnėms respondentams įdomiausi ir skaitomiausi yra meilės romanai. Nuotykinė literatūra lieka aktuali jaunimui 18 – 21 metų, o 22 metų ir vyresniems įdomesni yra istoriniai romanai. Detektyvinė grožinė literatūra aktualesnė tampa tik 18 metų ir vyresniam respondentui.

Lentelė 6. Grožinės literatūros žanrų populiarumas skirtinguose amžiaus grupėse

Amžiaus grupės	N	Nuotykinė literatūra	Fantastinė literatūra	Detektyvai	Istoriniai romanai	Meilės romanai	Filosofiniai romanai	Memuarai, biografijos	Poezija	Kita
14-17	905	26,63%	24,31%	10,39%	7,40%	16,80%	5,19%	3,09%	4,20%	1,99%
18-21	540	16,11%	14,81%	15,74%	12,41%	17,59%	10,37%	6,11%	4,81%	2,04%
22-25	424	13,92%	6,60%	14,62%	17,69%	21,46%	9,91%	10,61%	3,77%	1,42%
26-29	432	13,19%	8,80%	15,05%	17,36%	19,21%	10,19%	11,11%	3,01%	2,08%

Be grožinės ir mokslinės literatūros respondentai skaito ir periodinius leidinius. Jų skaito periodinius leidinius nurodė 39,14 proc. respondentų (t.y. 429 respondentai iš 1 096). Nemaža dalis respondentų teigė (diagrama 13), kad skaito regioninius bei rajoninius laikraščius ir žurnalus.

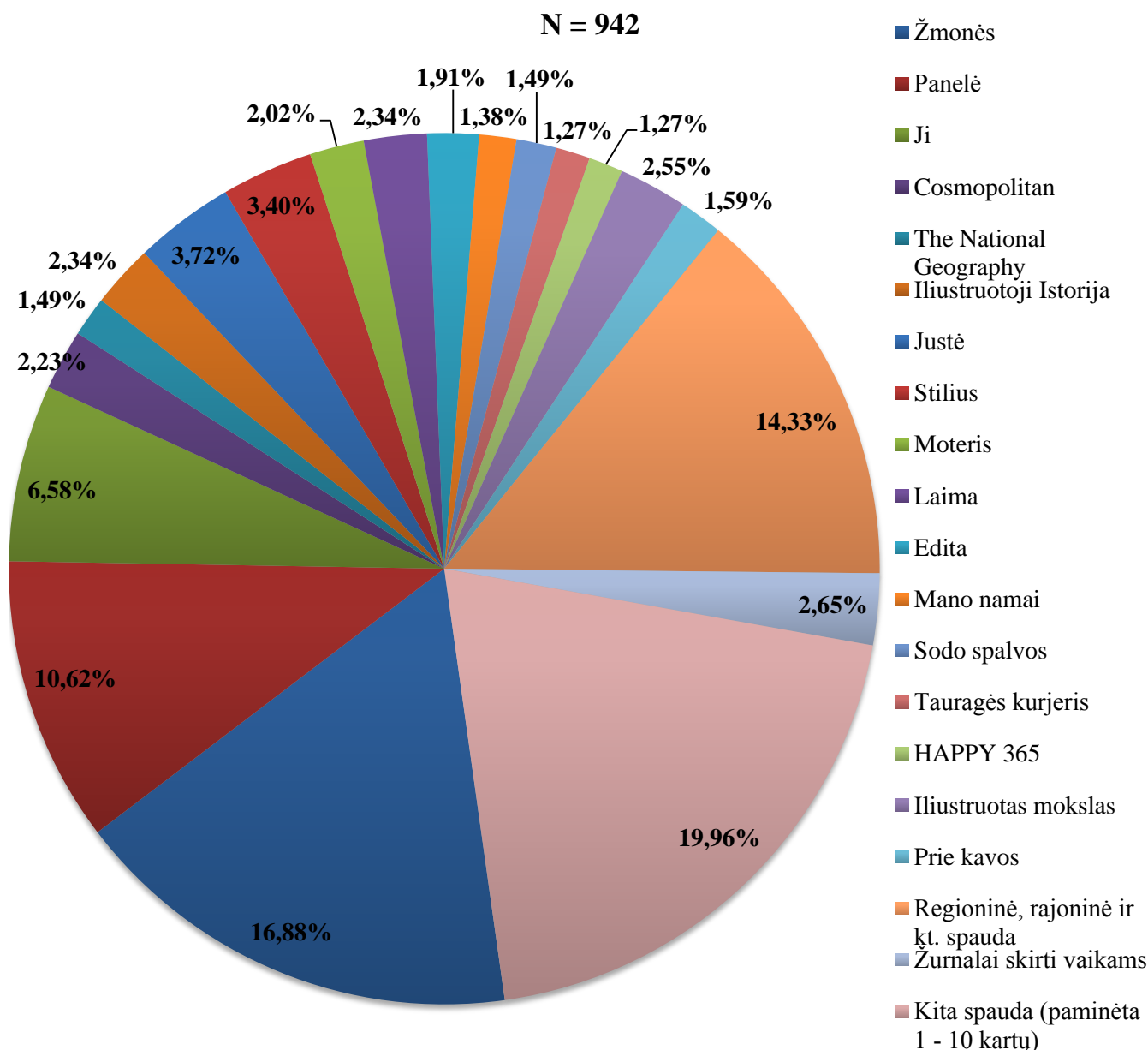

Diagrama 13. Respondentų skaitomų periodinių leidinių pasiskirstymas

Populiariausias laikraštis yra *Lietuvos rytas*. Taip pat dažnai buvo minimi: *Tauragės kurjeris*, *Banga*, *Šilalės artojas*, *Šilo karčiama*, *Vakarų ekspresas*, *Kauno diena* ir kiti leidiniai. Analizuojant kokius žurnalus dažniausiai skaito respondentai, buvo minimi: *Panelė*, *Justė*, *Ji*, *Happy 365*, *Cosmopolitan*,

Stilius, Edita, Laima ir kiti. *Iliustruotasis mokslas, Iliustruotoji istorija* bei *National Geographic* žurnalai taip pat dažnai buvo minimi kaip dažnai skaitomi leidiniai. Kai kurių bibliotekų respondentai pastebėjo, kad jų bibliotekose ar filialuose trūksta būtent į jaunimą orientuotų periodinių leidinių.

Dėl kokių priežasčių kai kurie respondentai skaito knygas, atskleidė ir ankstesni klausimai. Tai, kad kai kurie respondentai skaito tik privalomas knygas, kurios susijusios su mokslu, nurodo ir skaitymo tikslą. Vis tik, literatūra skaitoma ne tik dėl to, kad reikia mokslo tikslais. Kita vertus, net 44,44 proc. respondentų iš pasirinkusių atsakymą *Kita skaitymo priežastis* – nurodė būtent tai, kad reikia mokyklai arba liepia mokytoja ar mama. Likusios priežastys yra tai, kad respondentai tiesiog mėgsta skaityti (33,33 proc. iš pasirinkusių atsakymą *Kita*) arba iš viso neskaito (9,26 proc.). Vis tik dažniausia skaitymo priežastimi respondentai nurodė tai, kad skaitymas padeda jiems atsipalaiduoti (diagrama 14).

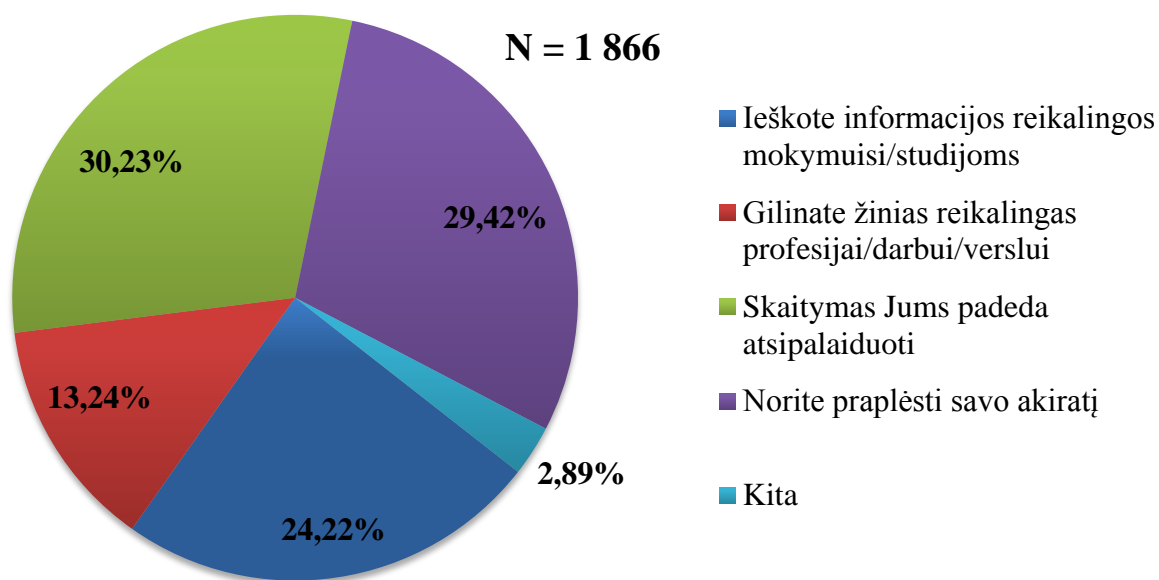

Diagrama 14. Jaunimo skaitymo tikslai

Kita gana populiarī priežastis yra noras praplėsti savo akiratį. Lyginant su 2013 metais atliktu tyrimu populiariausios skaitymo priežastys išliko panašios. Vis tik, seniau jaunimas buvo linkęs dažniausią skaitymo priežastį nurodyti norą praplėsti savo akiratį (30 proc. respondentų įvardijo šį variantą). Antra priežastis dėl ko jie skaitė – tai informacijos paieška mokslams ar studijoms (28 proc. respondentų). Skaitymas kaip atsipalaidavimo priemonė (25 proc. respondentų) buvo įvardijama tik kaip trečia priežastis.

Analizuojant skirtinguose amžiaus grupėse skaitymo tikslai truputį išsiskiria (lentelė 7). 14 -17 metų jaunuoliai dažniausiai kaip skaitymo priežastį įvardija tai, kad ieško mokslui reikalingos informacijos.

Šią priežastį kaip trečią pagal dažnumą įvardija ir jaunuoliai 18 – 25 metų. 18 metų ir vyresni jaunuoliai dažniausiai skaito dėl to, kad tai jiems padeda atsipalaiduoti. Visos amžiaus grupės kaip antrą pagal dažnumą skaitymo priežastį nurodė norą praplėsti savo akiratį. Išsiskyrė 26 – 29 metų jaunuoliai, kurie kaip skaitymo priežastį įvardijo žinių gilinimą dėl profesijos, darbo ar verslo. Kaip matome, kiekviena amžiaus grupė turi ir panašumų, ir skirtumų analizuojant pagrindines skaitymo priežastis.

Lentelė 7. Skaitymo tikslas skirtinguose amžiaus grupėse

Amžiaus grupės	N	Ieškau informacijos reikalingos mokymuisi / studijoms	Gilinu žinias reikalingas profesijai / darbui / verslui	Skaitymas padeda atsipalaiduoti	Noriu praplėsti savo akiratį	Kita
14-17	716	31,70%	10,34%	24,44%	27,79%	5,73%
18-21	427	24,59%	13,11%	32,08%	28,10%	2,11%
22-25	351	19,66%	16,81%	33,33%	30,20%	0,00%
26-29	352	12,78%	15,91%	36,08%	34,09%	1,14%

Nors bibliotekų fondai yra įvairūs ir gausūs, visada atsiranda lankytojų, kurie nėra iki galo patenkinti bibliotekų fondo pasiūla. Dėl šios priežasties respondentų buvo teirujamasi kokios literatūros bibliotekose jiems trūksta. Iš 390 į klausimą atsakiusių respondentų net 91 respondentas (23,33 proc.) teigė, kad jų poreikius bibliotekos tenkina pakankamai ir jokios papildomos literatūros nepasigenda. Vis tik 70 respondentų (17, 95 proc.) pažymi, kad bibliotekose trūksta naujos / naujo leidimo dokumentų. Tai ypač aktualu skaitantiems mokslinės tematikos knygas. Įvairios mokslinės tematikos pasigenda 71 respondentas (18,21 proc.). Vis tik, knygų naujumas aktualus ir grožinės literatūros skaitytojams. Jie taip pat pasigenda naujausių meilės romanų, detektyvų ar serijinių leidinių. Be to kalbant apie pastaruosius, buvo 6 respondentų pastebėjimas, kad dažnai bibliotekos fonduose tokių leidinių trūksta arba / bei jie būna nepilni. Kitaip sakant, komplektuojant fondus serijiniais leidiniais ne visos dalys būna užsakomos, kas erzina tokios literatūros mėgėjus.

Jaunimo literatūros skaitytojai taip pat pasigenda būtent į juos orientuotų kūrinių (tiek naujesnių leidimų, tiek ir senesnių). Jų nuomone bibliotekose dažnai trūksta būtent jiems skirtų meilės romanų, detektyvų, fantastinės literatūros ir panašių tematikų bei žanrų dokumentų (60 respondentų, t.y. 15,38 proc.). Tiesa, įvairių romanų ir detektyvų pasigenda ir vyresnis jaunimas (35 respondentai, t.y. 8,98 proc.). Taip pat yra bibliotekos fonduose pasigendama klasikos kūrinių. Ypač tų, kurie patenka į

moksleivių privalomus perskaityti programinius sąrašus. Pagal respondentus (įvairaus amžiaus) šių kūrinių bibliotekos neturi arba turi per mažai egzempliorių. Taip pat susiduriama su problema, kad tokie kūriniai būna tik labai senų leidimų.

Tarp respondentų taip pat buvo išreiškiamas pageidavimas daugiau literatūros užsienio kalba (21 respondentas arba 5,40 proc.). Dažniausiai buvo pageidaujama literatūros išleistos anglų kalba. Antra pagal populiarumą buvo vokiečių kalba. Aktuali ir populiarioji literatūra, kuri aktuali yra tam tikru laikotarpiu. Kaip matėme lentelėje 5 (1 PRIEDAS) psichologinės tematikos knygos yra populiarios tarp respondentų. Dar 21 respondentas iš 390 (5,40 proc.) mano, jog būtent tokios literatūros trūksta bibliotekos fonduose.

Apibendrinant respondentų skaitymo įpročius matome, kad skirtingos amžiaus grupės, kai kuriais aspektais, turi skirtingus poreikius. Vis tik didžioji dauguma poreikių yra panašūs. Panašiausi poreikiai yra renkantis periodinius leidinius. Renkantis grožinę ir mokslinę literatūrą poreikiai truputį išsiskiria: jauniausiam skaitytojui aktualiausia nuotykinė literatūra, vyresniam jaunimui – meilės romanai. Skaitymo įpročiai lyginant su 2013 metais atliktu tyrimu kito nežymiai. Galima pasidžiaugti, kad dauguma respondentų yra patenkinti bibliotekų suformuotais fondais. Deja, nemaža dalis respondentų pasigenda naujausio leidimo leidinių.

APIBENDRINIMAS

Atlikus tyrimą paaiškėjo, jog Klaipėdos ir Tauragės apskričių SVB situacija siūlant jaunimui paslaugas yra gana skirtinga. Apklausos duomenys parodė, jog bibliotekose jaunimui skirtų erdvių nepakanka. Esančios erdvės yra įrengtos gavus finansavimą iš parengtų projektų. Finansavimas gaunamas iš projektų įgyvendinimo taip pat yra viena iš pagrindinių galimybių jaunimui pasiūlyti naujas ir inovatyvias paslaugas / užsiėmimus bibliotekoje, kurios atitinka šių dienų jaunimo poreikius, tendencijas ir aktualijas. Vis tik susiduriama su problema, kai projektų įgyvendinimo metu įsigytas vertingas ir jaunimui aktualus inventorių, dažniausiai realizuojamos tik centrinėse bibliotekose. Deja, bet dažnas atvejis, kai filialų jaunimas inovatyvesnių paslaugų savo bibliotekos filiale gauti negali. Tokia susidariusi situacija yra ne tik dėl nepakankamo bibliotekų finansavimo. Deja tam didelės reikmės turi ir filialų darbuotojų gebėjimas parengti projektus įvairių veiklų jaunimui finansavimui.

Laisvalaikio erdves jaunimui ir inovatyvius užsiėmimus šiai tikslinei grupei gali pasiūlyti ne kiekviena biblioteka. Vis tik visos regiono bibliotekos bei jų filialai siūlo jaunimui tradicines bibliotekų

paslaugas: dokumentų išdavimą į namus ir bibliotekoje, periodinių leidinių išdavimą. Pagal savo išgales bibliotekos siūlo ir intensyvų kultūrinį gyvenimą: knygų pristatymus, susitikimus su žymiais žmonėmis, rašytojais, edukacinius užsiėmimus bei mokymus ir panašias veiklas. Kai kurios bibliotekos jaunimui į namus gali išduoti ne tik knygas, bet ir stalo žaidimus, dar kitos siūlo jais naudotis tik bibliotekose.

Nors bibliotekos keičiasi, tradicinė jos užduotis – aprūpinti visuomenę dokumentais, išlieka svarbiausia ir aktualiausia paslauga. Vis tik, ne visi respondentai, kurie lankosi bibliotekose ima knygas. Bibliotekos taip pat yra tapusios vieta, kur jaunimas gali mokytis, leisti savo laisvalaikį, susitikti su draugais ar dalyvauti renginiuose. Itin aktualia ir patrauklia galimybe bibliotekoje jaunimui yra Wi – Fi prieiga su savo išmaniaisiais įrenginiais, kurie dažnai naudojami laisvalaikio praleidimui.

Reikia pažymėti, jog knygų ir periodinių leidinių išdavimas lieka pačia paklausiausia paslauga ir kuo vyresnis jaunimas – tuo svarbesnis yra dokumentų išdavimas. Taip pat, renginių paklausa auga su tyrimo dalyvavusių respondentų amžiumi – kuo jaunimas vyresnis, tuo renginiai bibliotekoje jam yra paklausesni. Jauniausiam jaunimui aktualiausia yra bibliotekoje žaisti kompiuterinius žaidimus ar naršyti po internetinius puslapius. Vis tik tokia veikla bibliotekoje su amžiumi mažėja. Iš paklausos išsiskiria virtualios parodos. Deja, ši sritis vis dar nesulaukia jaunimo dėmesio. Pagrindinė priežastis dėl kurios yra menkas susidomėjimas virtualiomis parodomis – jaunimas iki šiol tiksliai ir aiškiai nesuvokia kas tai yra ir kuo ji skiriasi nuo tradicinės parodos.

Nors renginių pasiūlo bibliotekose yra ganėtinai nemaža, jaunimui jų vis dar trūksta. Labiausiai jaunimas pageidauja viktorinų, muzikinio tipo renginių, susitikimų / diskusijų, kurių metu galėtų išsakyti savo nuomonę aktualiomis jiems temomis. Jaunimas taip pat pageidauja daugiau periodinių leidinių orientuotų būtent į jų grupę, kadangi šiuo metu tokių leidinių dažnai pasigenda filialų lankytojai. Naujo leidimo dokumentai (ypač iš mokslinės srities), literatūra užsienio kalba (ypač išleista anglų kalba) yra dažnai jaunimo nepatenkinamas poreikis bibliotekose.

Lyginant su 2013 metų rezultatais jaunimo poreikiai labai stipriai nepakito. Svarbiausia ir dažniausiai bibliotekos naudojama paslauga išliko dokumentų išdavimas. Jaunimas dažniau pradėjo lankytis bibliotekos organizuojamuose renginiuose. Labai ryškių ir kardinalių pokyčių jaunimo veikloje, lyginant ankstesnio tyrimo rezultatus su šio tyrimo rezultatais, nepastebėta.

PRIEDAS

PRIEDAS 1. Lentelė 5. Literatūros tematikos pasiskirstymas pagal respondentų amžiaus grupes

Amžiaus grupės	N	Filosofija, religija	Psichologija, tarpusavio santykiai	Teisė, politika	Vadyba, verslo organizavimas, vaikų auklėjimas	Švietimas, pedagogika, vaikų auklėjimas	Medicina, sveikata	Etnografija, papročiai, tradicijos	Geografija, kelionių vadovai, šalių aprašymai	Laisvalaikis, pomėgiai, rankdarbiai	Menas (muzika, dailė, skulptūra, fotografija, kinas, teatras ir kt.)	Architektūra, landsaftas, interjeras	Mada, stilius	Sportas	Kita
14-17	807	5,70%	14,75%	1,49%	0,87%	2,85%	3,10%	2,85%	6,94%	21,69%	9,79%	0,99%	11,52%	9,91%	7,56%
18-21	518	7,14%	17,18%	2,90%	4,63%	3,86%	5,02%	1,93%	7,92%	15,06%	7,92%	2,90%	7,92%	5,41%	10,23%
22-25	447	3,58%	19,02%	5,15%	4,92%	5,59%	7,83%	4,25%	7,16%	16,55%	4,92%	1,12%	10,07%	3,80%	6,04%
26-29	497	5,23%	20,52%	3,22%	5,03%	8,45%	9,26%	3,82%	5,63%	14,08%	6,44%	3,22%	7,24%	2,62%	5,23%